

Korta rapporter

Förekomsten av verkliga andrakullar hos rödvingetrast i fjällbjörkskog

OLA ARHEIMER

Genom undersökningar i Finlands sjödistrikt har Tyrväinen (1969) visat att rödvingetrasten reglbundet lägger två kullar i denna del av sitt utbredningsområde. Liksom Swanberg (1955) och Curry-Lindahl (1958) hävdar han att rödvingen även i Lapplands fjällbjörkskogar föder upp två kullar per år.

Tidigare undersökningar i den subalpina ängsbjörkskogen vid Ammarnäs har visat att predationen ofta är stor och att rödvingetrasten kan göra minst två omläggningar när häckningarna misslyckas. Då dessutom färg-ringmärkta fåglar som lyckats med sin första kull aldrig återfunnits i samband med sena häckningar i området, har slutsatsen blivit att de ca 10% av totala antalet häckningar som teoretiskt skulle kunna vara verkliga andrakullar, troligen i stället varit sena omläggningar (Arheimer 1978a). Eftersom rödvingetrasten längre söder ut föder upp två kullar undrar man emellertid om inte åtminstone enstaka par satsar på två kullar även i fjällbjörkskogen under speciellt gynnsamma omständigheter.

1984 var det tidigaste häckningsåret sedan fågelundersökningarna inom LUVRE-projektet vid Ammarnäs startade 1963. Nederbörden och temperaturen var under sommaren gynnsam för dagmaskarna som utgör trasarnas basföda. Dessutom fanns det gott om fjällbjörkmätarlarver, vilka rödvingen liksom de flesta andra småfågelarter i biotopen gärna matar ungarna med (Arheimer 1978b). Om rödvingetrasten någonsin lägger två kullar i fjällbjörkskogen borde det ske detta år!

För att utröna om så var fallet färgringmärktes fem honor, vars ungar konstaterades lämna bona 13—17 juni. Den 28 juni—2 juli letades den aktuella terrängen sedan igenom utomordentligt noga. Tre sena rödvingehäckningar hittades, som tidsmässigt skulle kunna vara verkliga andrakullar, men vid nätfångst konstaterades honorna vara utan ringar. Eftersom hälften av det 20-tal rödvingehäckningar som följdes utsattes för predation vid olika delar av juni månad, är det mycket troligt att de tre aktuella sena häckningarna var omläggningar även detta år.

Ännu har alltså inte en verklig andrakull av rödvingetrast med säkerhet kunnat konstateras i den skandinaviska fjällbjörkskogen. Björktrasten, som i hela sitt europeiska utbredningsområde sällan lägger två kullar, har däremot i mellersta Norges fjälltrakter vid ett tillfälle bevisats kunna värpa en andra kull efter en lyckad första häckning (Hogstad 1983). Kommer detta någonsin att kunna påvisas för rödvingetrasten i fjällbjörkskog?

Stort tack till Malte Lennerstedt och Johan Palmgren för hjälp med fältarbetet.

Summary: *The occurrence of true second clutches in the Redwing, Turdus iliacus, in subalpine birch forest.*

In 1984, the Redwing bred very early in the subalpine birch forest at Ammarnäs (65°37'N, 16°17'E). The climate and food supply were very favourable throughout the hole of the breeding season.

To investigate if the Redwing were able to produce two broods in such a good year, five females which produced early fledged clutches were colour ringed. However, in spite of very careful monitoring, the birds could not be found to be breeding a second time.

Half the number of nests investigated had been plundered. The three late breedings discovered, which theoretically could have been second clutches, were more probably relayings, which would conform with earlier studies (Arheimer 1978a). In fact, true second clutches in the Redwing have not yet been proved to occur in this particular habitat.

Litteratur

- Arheimer, O. 1978a. Kullarnas antal och storlek hos rödvingetrast *Turdus iliacus* i subalpin ängsbjörkskog vid Ammarnäs i svenska Lappländ. *Anser, Suppl.* 3: 15—30.
- Arheimer, O. 1978b. Födoval och matningsprestation hos rödvingetrast *Turdus iliacus* i subalpin ängsbjörkskog vid Ammarnäs i svenska Lappländ. *Anser, Suppl.* 3: 31—46.
- Curry-Lindahl, K. 1958. Vertebratfaunan i Sareks och Padjelantas fjällområden. II. *Fauna och flora* 53: 97—149.
- Hogstad, O. 1983. Site fidelity and a case of second clutch in Fieldfare *Turdus pilaris*. *Fauna norv. Ser. C. Cinclus* 6: 114.
- Swanberg, P.O. 1955. Om dubbla kullar i fjällen norr om polcirkeln. *Vår Fågelvärld* 14: 89—96.
- Tyrväinen, H. 1969. The breeding biology of the Redwing *Turdus iliacus*. *Ann. Zool. Fenn.* 6: 1—46.
- Ola Arheimer, *Magasinsvägen 58, 681 00 Kristinehamn*